

M

MATEMATIČKO PUTOVANJE

Nevenka Bareta i Zlatko Čmigović, Varaždinske Toplice

MATEMATIČKA ŠETNJA MOJIM GRADOM

Grad Varaždinske Toplice smješten je na sjeveroistočnom rubu Hrvatskog zagorja, na sedrenim terasama uz južnu padinu Topličke gore i na obodu kotline kojom vijuga rječica Bednja. Uzdiže se u slikovitom krajoliku jedinstvene ljepote, a zbog zaklonjenog položaja ima relativno blagu i nadasve zdravu klimu.

Zadatak 1. Pročitajte rimski broj LIV.

- Taj broj pomnožite brojem 5. Od dobivenog umnoška oduzmite 40 i dobit ćete nadmorsku visinu Varaždinskih Toplica.
- Taj broj podijelite brojem 3 i od dobivenog broja oduzmite 3. Dobit ćete udaljenost Varaždinskih Toplica od Varaždina.
- Tome broju dodajte 14 i dobit ćete udaljenost od Varaždinskih Toplica do Zagreba.

U starom vijeku Rimljani su prepoznali ove pogodnosti, pa su uz izdašan izvor ljekovite termalne vode u doba Rimskog Carstva naselju nadjenuli ime Aqua Iasae. Grad Varaždinske Toplice ima najstarije termalne toplice u Hrvatskoj, a u središtu grada čuva se jedan od najznačajnijih kontinentalnih arheoloških kompleksa – iskopine rimskog termalnog kupališta iz doba rimskog cara Konstantina iz 2. stoljeća, koje je puna četiri stoljeća služilo svojoj svrsi.

Zadatak 2. Iz bazena termalnog izvora izvađeno je 20 000 rimskih kovanica *as*. Kolika je vrijednost kovanica ako rimska kovanica *as* ima vrijednost 30 kn?

Ime Grada Toplica prvi se put u povijesti spominje u ispravi kralja Bele III. od 20. kolovoza 1181. godine kao naselje Toplissa, a na kontinuitet korištenja termalne vode upućuje dokument iz 1420. godine kada Varaždinske Toplice dobivaju status trgovišta. Krajem 17. stoljeća, po prestanku turske opasnosti, stari gradski kaštel preuređuje se u barokni dvorac, sadašnji Stari grad, i postaje konačište za uglednije goste.

Zadatak 3. Izračunajte:

- $47 + 156 =$ (nadmorska visina iskopina)
- $136 + 203 - 26 =$ (nadmorska visina brda Tonimir – dom Antuna i Ivana Kukuljevića Sakcinskog)
- $29 \cdot 5 - 244 : 4 - 26 =$ (temperatura termalne vode na izvoru).

Toplička je škola najstarija škola u Hrvatskoj koja od osnutka 1480. godine neprestano radi do danas. Ime je dobila po dvojici istaknutih stanovnika Varaždinskih Toplica, Antunu Kukuljeviću i njegovom sinu Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom koji je prvi progovorio hrvatskim jezikom u Hrvatskom saboru, a četiri godine kasnije hrvatski je Sabor proglasio hrvatski jezik službenim.

Zadatak 4. Izračunajte $3256 - 256 \cdot 3 - (446 + 119 : 7) - (229 \cdot 0 + 21) \cdot 3$ pa od rezultata oduzmite 119. Dobit ćete godinu u kojoj je Ivan Kukuljević Sakcinski prvi progovorio na hrvatskom jeziku u Hrvatskom saboru.

Kroz povijest se nastava u Varaždinskim Toplicama odvijala u nekoliko zgrada (župni dvor, Trivijalna škola, Opća pučka škola...). Danas škola djeluje u novoj Spomen-školi izgrađenoj 1980. godine povodom 500. obljetnice školstva u Varaždinskim Toplicama. Spomenuta Spomen-škola dograđena je 2008. godine novim učionicama, suvremenom knjižnicom, liftom za osobe s invaliditetom itd.

Zadatak 5. Broju DCCCXCI dodajte MLXI godina i dobit ćete godinu otvaranja područne škole u Petkovcu Topličkom.

U Toplicama su se školovale mnoge poznate osobe (Ivan Kukuljević Sakcinski – prosvjetitelj, Ruža Pospiš Baldani – operna pjevačica, Marija Ružička Strozzi – operna pjevačica, Josip Čabrijan – ljekarnik, osnivač muzeja).

Zadatak 6. Od broja MMDCCXXX oduzmite 965 i dobit ćete godinu otvaranja Trivijalne škole (danas zgrada Kulturno-umjetničkog društva).

Dodete li u Varaždinske Toplice na terensku nastavu uz prethodnu najavu, u školi možete dobiti knjižicu u kojoj se nalazi plan grada s ucrtanim koordinatnim sustavom, istražene zanimljivosti o Toplicama i najznačajniji događaji iz povijesti školstva te zadatci za 3 tima. Rješenja zadataka dat će vam koordinate lokacija u gradu na koje morate doći.

Tim 1 mora od škole doći do Pučke kupelji, pa preko Spomenika hrvatskom jeziku i crkve Sv. Martina do rimskih iskopina. Pri tome ćete npr. morati sa Spomenika hrvatskom jeziku očitati potrebne podatke napisane rimskim brojkama pa izračunati koordinate sljedećeg odredišta.

Zadatak 7. Braća hrvatskog zmaja podigla su Spomenik hrvatskome jeziku MCMXCVII godine. Koliko je godina prošlo od proglašenja hrvatskog jezika službenim u Hrvatskom saboru do podizanja ovog spomenika? (Vidite zadatak 4 i tekst iznad.)

Tim 2 će od škole doći do Fantekove hiže – seoske kuće iz 1801. godine, Trivijalne škole iz 1765. godine, Starog grada i rimskih iskopina.

Zadatak 8. Koliko je godina prošlo od izgradnje Fantekove hiže do slavnog govora Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Saboru?

Tim 3 će od škole ići do Opće pučke škole (danas vrtić), pa do kapelice Sv. Duha (pored koje je pokopan Antun Kukuljević), preko kuće Ivana Kirinića (uglednog topličkog učitelja) do rimskih iskopina.

Zadatak 9. Izračunajte $(12 + 77) \cdot 7 + 119 \cdot 7$, pa rezultatu dodajte broj 422. Dobit ćete godinu otvaranja Opće pučke škole (danas dječji vrtić).

Na rimskim iskopinama svaki tim može rješavati istraživačke zadatke. Tim 1 izmjerio bi potrebne veličine i izračunao oplošje i obujam Spomenika hrvatskom jeziku te radijus i površinu postolja spomenika mjereći opseg postolja. Pomoću plana grada i ravnala tim 1 morao bi izračunati udaljenost rimskih iskopina do škole i udaljenost hotela do škole.

Zadatak 10. Karta grada napravljena je u mjerilu 1 : 1500. Kolika je zračna udaljenost u metrima od rimskih iskopina do škole ako je dana udaljenost na karti 11 cm?

Tim 2 bi mjereći potrebne veličine izračunao opseg i površinu bazena – izvora termalne vode u rimskim iskopinama i gustoću termalne vode. Pomoću dobivene gustoće morao bi izračunati masu 10 litara termalne vode i duljinu remena rimskog vojnika.

Zadatak 11. Oko bazena pravokutnog oblika opsega 150 m betonirana je staza jednake širine čiji vanjski rub ima opseg 190 m. Kolika je širina staze?

Tim 3 bi izmjerivši potrebne veličine izračunao oplošje i obujam keramičke peći koja se nalazi nedaleko rimskih iskopina, te doznao gustoću kamena od kojih su isklesani rimski kipovi. Na kraju bi izračunao opseg kruga koji opasa remen rimskog vojnika i duljinu mača rimskog vojnika.

Zadatak 12. Kolika je duljina mača rimskog vojnika u centimetrima ako je ona 4 puta manja od umnoška brojeva 8 i 52?

Nakon istraživačkih zadataka timovi se mogu udružiti u jedan veliki tim i rješavati zadatke „igre rimskim brojevima” gdje se pomicanjem jedne šibice mora dobiti točan matematički zapis i zadatke čija rješenja daju koordinate „tajanstvene kutije” sakrivene negdje u Varaždinskim Toplicama u kojoj se nalazi iznenađenje.

Literatura:

1. Spomenica škole
2. Grupa autora: Pet stoljeća narodne prosvjete i školstva u Varaždinskim Toplicama, Školske novine, 1980., Zagreb
3. <http://www.varazdinske-toplice.hr/>
4. <http://www.toplice-vz.hr/hr/>

Rješenja provjerite na stranici 143.

